

Graves Kooiman.

Een dynastie van goud- en zilversmeden in Schoonhoven.

De familie Kooiman, soms beter bekend als Graves Kooiman heeft zes generaties achtereen in het vak van de Zilverstad gewerkt. Een echte beroepsdynastie. De zelfstandige activiteit die Andries Graves Kooiman in 1776 begint eindigt na 145 jaar als de erven van Andries Cornelis Kooiman (overleden 15 maart 1920) het bedrijf overdoen aan hun meesterknecht Pieter Baardwijk.

De laatste zilversmid uit de familie, Willem Graves Kooiman, overlijdt in 1977 te Schoonhoven. Willem werkte als zilversmid bij de firma Niekerk en was opgeleid aan de Vakschool te Schoonhoven. Met zijn overlijden eindigt na 203 jaar een familietraditie die zijn betovergrootvader in Schoonhoven begon.

In totaal zijn 20 leden van de familie actief geweest als goud- of zilversmid. Onder deze bevindt zich één vrouw, Neeltje Kooiman, die als de weduwe Knosses 16 jaar de scepter over de werkplaats zwaaide. Daarnaast hebben nog vier weduwen Kooiman de bedrijven van hun overleden echtgenoten voortgezet. Ieder meegerekend hebben dus 24 familieleden leiding gegeven of bijgedragen aan de zilversmidwinkels van de familie. Zover thans bekend, een unicum in Nederland. Deze zilversmidsdynastie stichtte totaal 9 zilversmidwerkplaatsen.

De werkplaats bevat nog de originele oven. De grote raampartij aan de zuidkant is (helaas) bij de laatste restauratie voorzien van een dubbele openslaande deur op de plaats van twee ramen. Restauratie door de eigenaar/bewoner in eigen beheer omstreeks 1998. De werkplaats was achterom toegankelijk via het koeienpoortje aan de Dam, naast de Waag.

De oorspronkelijke werkplaats bevindt zich in de Koestraat. Achter het woonhuis (thans nr.73) staat nog steeds de werkplaats die tot 1921 dienst deed. De familie Slager en de familie Noijen, de latere bewoners van het pand, hebben de werkplaats in ere gehouden. Zelfs de originele oven is nog aanwezig. Oorspronkelijk is de werkplaats achterom bereikbaar geweest door het koeienpoortje op de Dam, west van de Waag. Vandaar dat dit traditionele zilversmidwoonhuis niet een traditionele dubbele deur aan de voorzijde nodig had.

Zilversmidswerkplaats van de familie Graves Kooiman achter Koestraat 73.

Toenmalige woning van de familie Graves Kooiman, thans Koestraat 73. Achter het pand staat de voormalige werkplaats.

Koeienpoortje”. Eertijds toegang tot de zilversmidswerkplaats van de familie Graves Kooiman. Het poortje wordt in de wandeling zo aangeduid omdat slager Wooning uit de Koestraat in de 70-er en 80-er jaren van de 20e eeuw zijn levend slachtvee hier doorheen naar binnen bracht.

Zilversmidsoven, Koestraat 73.

De belangrijkste telg voor de Zilverstad uit deze familie is Andries Graves Kooiman Jacobszoon (1813-1908). Hij was koopman in gouden en zilveren werken. Hij bekleedde vele publieke functies in Schoonhoven: raadslid, wethouder, penningmeester en voorzitter van het

Gereformeerd Weeshuis, voorzitter van de Kamer van Koophandel, president kerkvoogd NH Gemeente en commissaris van de Spaarbank van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Zijn belangrijkste verdienste voor de zilverstad was evenwel het oprichten van de Nijverheidsvereniging voor goud- en zilversmeden in Schoonhoven op 18 maart 1862. Hij gaf vervolgens officieel als voorzitter 25 jaar leiding aan de vereniging: van 12 juli 1862 tot 9 juli 1887. De Nijverheidsvereniging wordt in 1988 voortgezet als het Schoonhovense Goud- en Zilversmidsgilde St.Eloy.

Andries Graves Kooiman Jczn was ook verantwoordelijk voor het bouwen van het nieuwe Gereformeerde Weeshuis, dat thans nog in de Koestraat staat. Ook de Havenkazerne, thans het Nederlands Goud-, Zilver- en Klokkenmuseum, is onder zijn leiding tot stand gekomen.

Een belangrijk aandeel heeft hij eveneens gehad in de bouw van de Oranjesluis die de havens van Schoonhoven met de Lek verbindt. Het Rijk had het onzalige plan de dijk door te trekken en daarmee Schoonhoven van het buitenwater af te snijden, hetgeen op het laatste moment door onder meer Andries Graves Jczn is voorkomen. Op al deze gebouwen prijken gevelstenen ter herinnering met zijn naam.

De familie Kooiman was oorspronkelijk afkomstig van de zuidoever van de Lek. Ze stamt uit Lexmond. Via Langerak komen twee broers, Andries Graves en Jacob Kooiman uiteindelijk in 1776 en 1784 in Schoonhoven terecht. Hun vader was schoolmeester in Langerak; zij werden beiden zilversmid.

De dubbele familienaam komt tot stand door de vernoeming van de zoon van Adrianis Kooiman en Ariaantje Graves, met naam en toenaam naar de grootvader van moederszijde: Andries Graves. In de Schoonhovense tak van de familie Kooiman wordt vervolgens met regelmaat vernoemd. Hierdoor blijven de voornamen Andries Graves voortleven, zelfs zodanig dat Graves als een deel van de familienaam gezien wordt. Andere telgen van de familie die niet met deze tweede voornaam vernoemd werden, gaan echter Graves Kooiman als familienaam voeren. Officieel onjuist, maar toch.

De laatste telg van deze familie in Schoonhoven is de zoon van de laatste zilversmid van de familie. Willem Johannes Graves Kooiman is beeldend kunstenaar, opgeleid aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Rotterdam. Ook deze Willem gebruikt traditioneel, maar niet officieel, de toenaam Graves.

Hij heeft zijn atelier sinds vele jaren boven de Veerpoort, waar hij schildert, beeldhouwt en boetseert. Zijn partner Willie Vleeshouwer is goud- en zilversmid en voert een bescheiden atelier, zowel in de Veerpoort als in de Veerstraat.

Bron: R. Kappers, Graves Kooiman of Kooiman. Een dynastie van goud- en zilversmeden in Schoonhoven. Zilvercahier nr. 4.0, Stichting Vrienden van het NGZK Museum, Schoonhoven, 1998. (98 blz., ill.)